

Maden nizamnamesile 608 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren 2818 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve İktisad ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/715)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/800

15 - III - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

2818 sayılı kanuna ek olarak İktisad vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 4 - III - 1937 de Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Esbabı mucibe

Teknik elemanları kâfi ve kuvvetli olmayan bir sanayi zayıf kalmağa, ilerlememeğe ve hat-ta atalete mahkûmdur. Bunun içindir ki büyük sanayi memleketleri ve sanayiini henüz kuran cemiyetler teknik eleman yetiştirme programlarını fabrika projelerile beraber tanzim etmekte-dirler.

Memleketimizde teknik unsurların artışı sanayi inkişafımızın seyrini henüz takib edemiyor. Bu sebebledir ki sanayi müesseselerimiz fen ve ihtisas işlerinde eenebi mütehassıs ve usta kul-lanmak mecburiyetinde kalıyorlar.

Her ne kadar teşvikî sanayi gibi bazı kanunlarımız eenebi mütehassıs ve usta kullanma iznini ancak yanlarında Türk işçisi yetiştirmek şartile vermekte iseler de bu suretle hareketin amelî ve müsbet neticeler temin etmediğini ve ihtiyacı tatminden uzak kaldığını tecrübeler göstermiştir.

Sanayimizin muhtaç olduğu teknik unsurları yetiştirmek maksadile alman tedbirlerden biri-si de 2818 numaralı kanunla derpiş edilmiştir. Bu kanun mucibince madenlerde çalışan eenebi-ler için maden sahipleri, miktarı Heyeti Vekile tarafından tayin edilecek bir meblâğı Hazineye yatırmağa mecburdurlar. Bu parayı Maden arama ve tetkik enstitüsü Türk mühendislerinin ye-tiştirilmesine sarfedecektir.

Fakat eenebi mütehassıs ve usta kullanan müesseseler yalnız madenler değildir. Diğer sanayi şubeleri daha çok fazla eenebi mütehassıs ve usta kullanmaktadırlar.

Binaenaleyh 2818 numaralı kanunun hükmünü madenlerden başka sanayi şubelerine de teş-mil etmekle bu kanunla madenlerimiz için elde edilen faydayı bütün sanayimizde temin etmiş olabiliriz. İşte ilişik kanun lâyihası bu maksadla hazırlanmıştır.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Esas No. 1/715
Karar No. 37

24 - III - 1937

Yüksek Reisliğe

2818 sayılı kanuna ek olarak İktisad vekilliğine hazırlanan ve İera Vekilleri heyetince 4 - III - 1937 de Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle İktisad vekili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu :

2818 numaralı kanun maden nizamnamesile 608 numaralı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun olup bu defa Hükümetce bu kanuna ek olarak teklif edilen kanun lâyihası bunlardan 608 numaralı kanunun 4 ncü maddesini değiştiren 2818 numaralı kanunun ikinci maddesine ilâvesi istenen bir hükümden ibarettir. Verilen izahat ve teklifin mucib sebeplerine nazaran şimdiye kadar eenebi mütehassıs istihdamı maden işlerinde düşünülmüş ve bu maksadla bu mütehassısları kullanan müesseselerden alınan maktu paralar maden enstitüsüne yatırılarak bununla Avrupada Türk gençlerinden mütehassıs mühendis yetiştirilmeğe başlanmıştır.

Mütehassıs yetiştirme ciheti memleketin madenleri kadar sanayiini de şiddetle alâkadar eden bir keyfiyet olduğundan Hükümetce bu defa teklif edilen lâyiha ile bu ihtiyacın temini düşünülmüştür. Ancak müzakere sırasında sigortacılık meselesi de mevzubahs olduğundan birinci maddeye sigortacılığın da ilâvesi suretile teklifin kabulüne encümenimizce karar verilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad En. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ	Giresun	Niğde
Ş. Kesebir	İ. Sabuncu	Dr. R. F. Talay
Seyhan	Aydın	İzmir
Esmâ Nayman	H. Alataş	Benal Arman
Zanguldak	Eskişehir	Samsun
H. Karabacak	E. Sazak	Ali Tunalı
Sinob	Giresun	Zonguldak
Y. Kemal Tengirşenk	M. Kılıç	Esad

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 25
Esas No. 1/715

16 - XII - 1937

Yüksek Reisliğe

2818 sayılı kanuna ek olarak hazırlanıp Başvekâletin 15 - III - 1937 tarih ve 6/800 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası İktisad encümeni mazbatasile birlikte encümenimize verilmiş olmakla İktisad vekili Şakir Kesebir hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu :

608 sayılı kanunun dördüncü ve 1055 sayılı teşvikî sanayi kanununun 28 nci maddelerinde mütenezirân mevcud olan ve bu kanunlarda tarif edilen şekilde eenebi istihdam eden müesseselere istihdam ettikleri eenebilerin yanında birer

Türk yetiştirmek mükellefiyetini tahmil eden hükümlerden tatbikat itibarile iyi bir netice almaması yüzünden 608 sayılı kanunun dördüncü maddesindeki hüküm 2818 sayılı kanunun ikinci maddesile değiştirilerek maden ve taşocağı sahibleriyle maden ve taşocağı işletenler, eenebi olarak kullanacakları mühendis, fen memuru, mütehassıs, ustabaşı ve işçiler için İera Vekilleri Heyetince takdir edilecek bir mütehassıs yetiştirme ücretini her altı ayda bir peşinen Hazineye yatırmağa mecbur tutulmuş ve Hazinece Maden tetkik ve arama enstitüsüne verilen bu paralar-

la da enstitü tarafından maden mühendisi ve mütehassıs yetiştirmek üzere ecnebi memlekete- lere talebe izam edilerek istihdaf edilen gaye istihsale başlanmıştır. Bu tatbikattan alınan iyi neticeler üzerine 2818 sayılı kanunda yazılı bu hükmün diğer sanayi şubelerine de teşmili ile teşvikî sanayi kanununun 28 nei maddesindeki mükellefiyetin semere verir bir hale getirilmesi maksadile teklif olunan kanun lâyihası encüme- nimizce de yerinde görülerek esas itibarile ka- bul edilmiş ise de encümen Maden tetkik ve ara- ma enstitüsünün munhasıran maden işlerle iş- tighalini nazarı itibare alarak diğer sanayi şu- beleri için lüzumu olan mütehassısları yetiştir- mek vazifesinin Sümerbanka verilmesini masla- hata daha uygun bulduğundan lâyihanın 2818 sayılı kanuna ek olarak değil müstakil bir kanun ihzarına zaruret hâsıl olmuş ve bu maksadla ilişik kanun lâyihası yeniden hazırlanarak Umumî He-

yetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
<i>M. Şeref Özkan</i>	<i>Mükerrem Ünsal</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Kâ.		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
<i>F. Öymen</i>	<i>E. Adakan</i>	<i>E. Sabri Akgöl</i>
(Gazi Anteb)	Gümüşane	İzmir
<i>A. H. Ayerdem</i>	<i>D. Sakarya</i>	<i>H. Çakır</i>
İzmir	Malatya	Maraş
<i>K. İnanç</i>	<i>O. Taner</i>	<i>A. Tiridoğlu</i>
Muş	Muş	Ordu
<i>Ş. Çiloğlu</i>	<i>Ş. Ataman</i>	<i>H. Yalman</i>
Seyhan	Siird	Sivas
<i>N. Eldeniz</i>	<i>M. Mayakon</i>	<i>R. Başara</i>
Sivas	Tokad	Yozgad
<i>Remzi Çiner</i>	<i>S. Genca</i>	<i>S. İçöz</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2818 numaralı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 2818 numaralı kanunun ikinci maddesinde yazılı müesseseler meyanma her hangi bir işde kullanılmak üzere ecnebî mütehas-sıs istihdamma müsaade alman hususî veya ser-mayesinde kısmen veya tamamen Devlet işiraki bulunan imtiyazlı ve imtiyassız bilûmum smaî müesseseler dahildir.

MADDE 2 — Umumî, hususî veya müihak bütçelerle idare edilen smaî müesseseler bu ka-nun hükümlerinden müstesnadır.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden iti-baren meridir.

MADDE 4 — Bu kanunun tatbikına İktisad vekili memurdur.

i 4 - III - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

2818 numaralı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 2818 numaralı kanunun ikinci maddesinde yazılı müesseseler meyanma, her hangi bir işde kullanılmak üzere ecnebi müte-hassıs istihdamma müsaade alman hususî veya sermayesinde kısmen veya tamamen Devlet işti-raki bulunan imtiyazlı ve imtiyassız bilûmum smaî müesseseler ile sigorta şirketleri dahildir.

MADDE 2 — Umumî, hususî veya müihak bütçelerle idare edilen smaî müesseseler bu ka-nun hükümlerinden müstesnadır.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden iti-baren meridir.

MADDE 4 — Bu kanunun tatbikına İktisad vekili memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Smaî müesseselerle sigorta şirketlerinde kullanılan ecnebilere mukabil Türk memur ve mütehas-
sıs yetiştirilmesi hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1 — Hususî veya sermayesinde Devlet iştiraki bulunan veya Devlet sermayesile kurulan imtiyazlı veya imtiyazsız bilûmum smaî müesseselerle sigorta şirketleri her hangi bir işte istihdam edecekleri her ecnebi için İcra Vekilleri Heyetince aylık olarak takdir olunacak bir mütehasşıs yetiştirme ücretini tediye ve verecekleri bu ücretleri her altı ayda bir peşinen Hazineye yatırmağa ve mukabilinde alacakları makbuzların tarih ve numaralarını İktisad vekâletine bildirmeğe mecburdurlar. Hazine kendisine tesviye edilen bu paraları Sümerbanka verir. Bu paralar gününde Hazineye yatırılmadığı takdirde yüzde yirmi fazlasile mükelleflerden tahsil olunur.

Madenler hakkında 2818 sayılı kanunun ikinci maddesi hükmü tatbik olunur.

MADDE 2 — Sümerbank bu para ile memleket sanayiinin muhtaç olduğu anasırı yetiştirmek üzere ecnebi memleketlere talebe gönderecek bunların iyi bir surette yetişmelerini temin ile mükelleftir.

Gönderilecek talebenin hangi meslek ve sanatta ne miktar yetiştirileceği ve yetiştirme tarz ve usulleri İktisad vekâletince tayin olunur.

MADDE 3 — Umumî, hususî veya mülhak bütçelerle idare edilen smaî müesseseler bu kanun hükümlerinden müstesnadır.

MADDE 4 — 1055 sayılı teşvikî sanayi kanununun 28 inci maddesi mucibince ecnebi istihdam eden smaî müesseselerin bu ecnebi yerine Türk yetiştirmeleri mecburiyeti kaldırılmıştır.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve İktisad vekilleri memurdur.